

ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ ЗА
ЗАЩИТА НА ДИСЕРТАЦИОНЕН
ТРУД НА ДОКТОРАНТА
ДИМИТЪР ИВАНОВ СТОЯНОВ
НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

СТАНОВИЦЕ

от доц. д-р Павел Атанасов Сарафов

за представения дисертационен труд
“Придобивният способ по чл. 78 от Закона за собствеността”
за получаване на образователната и научна степен
“Доктор”

Уважаеми колеги,

Със заповед № 3-РК-219 от 2.11.2016 г. на Ректора на Нов български университет съм назначен за член на журито за защита на дисертационния труд “Придобивният способ по чл. 78 от Закона за собствеността”, представен от докторанта Димитър Иванов Стоянов. С решение на журито ми е възложено да представя становище по дисертационния труд.

Докторантът Димитър Иванов Стоянов е роден на 29.10.1988 г. През 2012 г. завършва юридическия факултет на Софийския университет “Св. Кл. Охридски”. Редовен докторант е в НБУ, зачислен със заповед на Ректора № 121/12.11.2013 г. с период на докторантурата от 1.10.2013 – до 1.10.2016 г.

Положил е необходимите изпитни минимума и е отчислен с право на защита, поради което отговаря на формалните изисквания за придобиване на степеня “доктор по право”.

Представеният труд е посветен на важен и разкриващ голяма практическа значимост проблем – този за придобиването на вещи права по реда на чл. 78 ЗС. По темата няма цялостно монографично изследване, което с нужната пълнота, систематичност и задълбоченост да разглежда различните аспекти, който този придобивен способ разкрива. В литературата се срещат

само откъслечни и инцидентни разглеждания на способа, главно в рамките на различни по-общи учебни курсове и отделни статии.

В същото време интензивността на оборота с движими вещи и ценни книги на притежител, както и неговото активизиране в условията на пазарни икономически отношения, правят придобиването *a non domino* ключов способ за стабилизиране на обмена и за гарантиране на неговите резултати в качеството им на легитимни правни последици, с които всички правни субекти следва да се съобразяват.

Сами по себе си тези две обстоятелства (липсата на научно изследване по въпроса и ролята, която изследвания способ играе за стабилността на оборота) подчертават значението на настоящия труд и свидетелстват за актуалността, която той разкрива. С него се хвърля светлина върху предпоставките и механизмите на една фигура, която се счита за традиционна, по която в същото време показва множество усложнения и специфики, разкриването на които се постига при едно по-задълбочено и внимателно вникване в нейните особености. От тази гледна точка темата на изследването е подбрана удачно и отговаря на изискването за дисертационен труд.

Прави впечатление, че авторът изоставя традиционния стереотип, при който разглеждането на въпроса става главно с оглед функциите на способа по насърчаване на оборота, по изясняване на фактическия му състав и на последиците, до които води, а се насочва към изследване на идейните корени на този придобивен способ и на правно-догматичните съображения, с които се обосновава преодоляването на римскоправния принцип *"nemo plus iuris."* Струва ми се, че именно в тази си част работата е най-оригинална и с най-много тежест от гледна точка на своите приноси и новаторство.

С впечатляваща за млад автор задълбоченост, докторантът прави анализ на диалектиката между повелята за защита на сигурността на оборота и на интереса на доверието на третото добросъвестно лице във външно видимия факт на владението върху движимата вещь у прехвърлителя неособственик. В тази връзка е застъпено становището, че функциите на института са преди всичко да служи като правен инструмент за решаване на конфликта между интересите на досегашния собственик на вещта и на нейния добросъвестен приобретател.

Стъпвайки върху тази отправна позиция, авторът много внимателно и много прецизно изяснява въпроса за баланса между интереса на досегашния

собственик и този на третото лице приобретател на вещта в светлината на специализираната защита, с която се ползва правото на собственост по чл. 17 от Конституцията. Тези разсъждения са много ценни и в светлината на опитите в нашата правна литература да се лансира тезата, че друг първичен придобивен способ, а именно придобивната давност, противоречал на Конституцията, тъй като водел до неправомерно отнемане на правото на собственост от досегашния собственик без да има съгласие от негова страна и без да са налице предпоставките за принудително отчуждаване по чл. 17, ал. 5 от Конституцията.

Сами по себе си отбелязаните разсъждения и свързаните с тях изводи са новост за нашата правна книжнина и следва да се разглеждат като научен принос на труда. Наред с него може да се посочат и някои други приноси:

1. На първо място като приносни бих открил разсъжденията във връзка с неотносимостта на придобивния способ по чл. 78, ал. 1 ЗС към една от последиците на добросъвестното владение и от тук определянето на систематичното му място като специален първичен придобивен способ, разкриващ собствена физиономия и собствена характеристика на правното си проявление;

2. На второ място с приносно значение е обособяването на различни типологични модели, използвани в отделните национални законодателства за разрешаване на конфликта между интереса на първоначалния собственик и добросъвестния приобретател на движимите вещи. Анализът в тази връзка и систематизацията, която се свързва с него позволява да се разбере, че възприетото у нас разрешение по въпроса не е универсално и единствено възможно, а само един от евентуалните варианти, които може да се следват и да се възприемат като правно-техническо разрешение. Това от своя страна позволява да се разбере как и доколко възприетият у нас модел се вписва сред сравнителноправния пейзаж от различни законодателни разрешения и към коя от типологичните групи спада. В това отношение картината допълнително се уяснява и чрез историческото проследяване на пътя, по който се е стигнало до настоящото законодателно положение по чл. 78 от Закона за собствеността.

3. На трето място като приносни трябва да се определят анализите във връзка с посочване на вещите, очертаващи приложното поле на придобивния способ по чл. 78 ЗС. Тук с особена стойност са анализите във връзка с по-комплицираните хипотези, каквито са хипотезите, касаещи естествените

плодове и бъдещите вещи: съвкупностите от вещи; едрите преживни селскостопански животни и хипотезите относно вещи извън гражданския оборот. Изводите във връзка с тези анализи позволяват по-точното и по-аргументирано прецизиране на приложното поле на способа и добавят допълнителни аргументи във връзка с евентуални спорове по тези въпроси.

4. На четвърто място за принос следва да се приемат аргументите, които авторът навежда в полза на разбирането, че тригодишният срок по чл. 78, ал. 2 ЗС, в който собственикът на изгубена или открадната вещь може да я ревандикира чрез специализиран ревандикационен иск е преклузивен, а не давностен.

В контекста на цялата ситуация около откраднатите и изгубени вещи, които може да се искат от собственика им в рамките на тригодишен срок, в отклонение от правилото по чл. 78, ал. 1 ЗС, са заслужаващи внимание и аргументите му срещу разбирането, че хипотезата на чл. 78, ал. 2, изр. 1 ЗС била аналогична с относителната недействителност по чл. 135, ал. 1 ЗЗД и поради това предявяваният иск от собственика бил конститутивен, свързан с подестативно право да иска отмяна на сделката между прехвърлителя и третото лице.

5. На пето място много точни и много уместни са тезите на автора относно изключението от изключението по чл. 78, ал. 2 ЗС, свързано с придобиване на открадната или изгубена движима вещь от държавно или общинско предприятие – чл. 78, ал. 2, изр. 2 ЗС. Правилно сочейки, че възприемането на това правило е било свързано исторически с особеното правно качество на прехвърлителя в условията на съществувалия социалистически икономически модел и ролята му на основен участник в оборота при този модел, той стига до логичният и, по мое мнение, верен извод, че при сегашната обществено-икономическа обстановка съществуването подобно разрешение е икономически и правно-политически неоправдано. Според мен в това отношение не му е стигнала достатъчна последователност и може би решимост да обоснове, че в този си вид правната норма е и технически крайно несвързана, тъй като понятието държавно и общинско предприятие, не са безспорни, а разкриват възможност за различно тълкуване в светлината на твърде неопределената и показваща големи разминавания терминология по търговското, конкурентното и счетоводното право, както и по правото, свързано

е икономическата дейност на общината и нейната специализирана правно-организационна структура.

6. На шесто място със сериозна стойност и приносен характер са положенията в работата относно правното значение на специализирани регистри относно движими вещи, които се ползват с публичен достъп и позволяват проследяване титулярството в правата на праводателя от страна на всяко лице, явявайки се в този смисъл отрицателна предпоставка за приложимостта на придобивния способ по чл. 78, ал. 1 ЗС. Може само да се съжалява, че от вниманието на автора е убягнало обстоятелството, че от тази гледна точка корабите, като движими вещи, са изключени на двойно основание от приложното поле на чл. 78, ал. 1 ЗС, както и някак си плахото отбелязване, че самолетите, независимо, че не се прехвърлят в специализирана форма, свързана с нотариално удостоверяване на договора, също са извън приложното поле на способа, поради наличието на публичен регистър, който изключва добросъвестността на приобретателя при придобиване на самолет от неособственик.

Тези и други приносни моменти, без съмнение, доразвиват и обогатяват цивилистичното познание в областта на придобивния способ по чл. 78 ЗС и говорят за сериозната стойност на настоящата дисертация.

Положителната ми оценка на представения дисертационен труд се дължи и на други негови характеристики.

По-специално трудът разкрива белезите на оригинално научно съчинение, в което на редица места авторът показва дълбочина на анализа, като при това заема собствена позиция, подкрепяна с убедителни правни и логически аргументи. Това води до богатство на идеите и разкрива склонност към самостоятелно и задълбочено научно мислене.

Особено положително е, че проличава владение на сравнително-правния метод на правен анализ, което е позволило по един максимално подробен и изчерпателен начин да се представи картината около функционалните аналози на придобивния способ по чл. 78 ЗС в други национални правни системи. Впечатляващ е броят на използваните библиографски източници – над 400, както относително големия дял в тях на такива с чуждестранен характер

Освен това без да губи от теоретичните си достойнства, изложението е полезно и от правно-практическа гледна точка, тъй като е ориентирано към изясняване и предлагане на разрешения, които нуждите на практиката изискват.

Срещашата се в труда полемика се води в дух на академична толерантност и при коректно анализиране на оспорваните тези.

Изключително добро впечатление прави стилът на изложението. Той е ясен и разбираем, с изключение може би на първата част, която е посветена на малко по-абстрактни въпроси във връзка с балансите на различни правни интереси. При всички положения обаче е използван един прецизен и точен юридически език. Текстът се чете леко и вложените в него идеи се разбират без затруднение, като това не намалява научната му стойност.

Наред с многото си достойнства, предлаганата от докторанта работа показва и някои недостатъци. Сред тях бих открил като по-съществени следните два:

На първо място в труда проличава подчертан стремеж за пространност и описване на много неща, което е довело на моменти до отклонения от предметния му фокус и до значително нарастване на обема му. Така например подробно се описват учебнически положения относно това какво е първично и производно придобиване на вещни права и какви са вариантите на тези придобивания; какви са положенията относно Византийската и Славянската еклогa, източници от средновековието, които нямат никакво отношение, към установяването на днешната правна уредба; обяснява се какво е движима вещ и други подобни. Това разводнява и разконцентрира изложението, а като резултат води и до допълнително набъбване на съдържанието, което в дадения случай е напълно излишно.

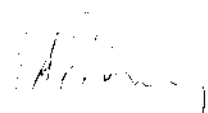
На второ място бих възразил срещу внушаването на идеята, че придобивния способ по чл. 78 ЗС се явява изключение от принципа "никой не може да прехвърли права, които няма." В случая изключението от този принцип няма, защото третото лице-приобретател не придобива права от праводателя-несобственик, а придобива по първичен път вещно право на базата на установен в закон юридически факт, в който участието на лицето-несобственик е само един от необходимите елементи. Ето защо доколкото фразата, според която в този и подобните нему случаи ставало въпрос за изключение от принципа "никой

не може да прехвърли права, които няма, е добила популярност, тя следва да се приема не като предметно и съдържателно издържана, а като напълно условен израз, който е повече стилистичен похват на оригиналните отколкото проява на някаква юридическа истина. Това от изложението по дисертацията не се долавя. Напротив усещането е, че авторът наистина разбира случая с придобиването по чл. 78 ЗС, като някакво отклонение от принцип, която в действителност не е засегнат!

Отбелязаните критични бележки в никакъв случай не намаляват достойнствата на труда и не разколебават моята безспорно положителна оценка за него. Считаю, че той е **оригинално научно постижение с научно-приложно значение**, което отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България. Той е плод на самостоятелните теоретични и практически проучвания на автора и разкрива съществен принос в областта на правното познание за придобивният способ по чл. 78 ЗС.

Това ми дава основание да препоръчам на научното жури при Нов български университет да вземе решение, с което да присъди на Димитър Иванов Стоянов образователната и научна степен "доктор", за което аз самият убедено ще гласувам.

София
27.04.2016 г.

С уважение:
доц. д-р Павел Сарафов